

ISSN 1302-1354

Araştırmalar

İnsan Bilimleri Araştırmaları

YIL:8 SAYI: 15 2006

ARAYI LAR
insan Bilimleri Ara tıfmalafı-
ISSN: 1302-1354

Sahibi: Fakülte Kitabevi Yay. Da . Paz. Ltd. .adına;
brahim ÖZDEMİR

Koordinatör: Abdurrahman ÖZKAN

Editör: Cafer GARİPER - Ümit AKÇA

Danı ma Kurulu

Prof. Dr. Kazım YETİ (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa ÖZKAN (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa TAHRALI (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa KARA (Uluda Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet GÜÇ (Uluda Üniversitesi)
Prof. Dr. Hülya ARGUN AH (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Bayram KODAMAN (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof. Dr. Ekrem SARIKÇIOĞLU (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof. Dr. Kazım SARIKAVAK (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Saffet SARIKAYA (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Doç. Dr. M. Fatih KİRİ ÇİOĞLU (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Bilal KEMİKLİ (Uluda Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatma S. KUTLAR (Hacettepe Üniversitesi)
Doç. Dr. M. Necmettin BARDAKÇI (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Doç. Dr. Nasuh GÜNAY (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Abdurrahman ÖZKAN (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Cafer GARİPER (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Yılmaz SOYYER (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Selami TURAN (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Süleyman SEYDİ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Yard. Doç. Dr. Ümit AKÇA (Süleyman Demirel Üniversitesi)

Yazı ma adresi

Cafer GARİPER
SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi
Tlf.: 0246 2114061
gariper@fef.sdu.edu.tr

M. Necmettin BAROAKÇI
SOÜ İlahiyat Fakültesi
Tlf.: 0246 2114566
bardakci@ilahiyat.sdu.edu.tr

İSPARTA

Baskı ve Da ıtım

Fakülte Kitabevi Yayın Da ıtım Pazarlama Ltd. ti.
Kutlubey Mah. 1004. Sokak No.: 15/b İSPARTA
Tlf.: 0246 2330374-75 Faks: 0246 2330376
fakultekitabevi@yahoo.com.tr

ARA YI IAR
-İnsan Bilimleri Ara tırmaları-

15

Hakemli Dergi

Isparta 2006

arayı lar

-Insen Bilimler: Are tirmelen-

Yıl: 8, Sayı: 15, 2006

AHMET HA M'N RLER NDE ATE N DİL

Veysel AH N.

Sprache Des Feuers **In** Gedichten *Von* Ahmet Ha im"

Zusammenfassung: Ahmet Ha im ist ein Dichter, der in seinen Gedichten mit Sprache der Symbolen spricht. Er tragt die Schichte seines Bewusst- und Unterbewusstseines mit unterschiedlichen Erscheinungen des Feures in die Welt der Sprache. Diese Sprache birgt in sich das Geheimnis, die Warme und die Scharfe des Feuers. Ahmet Ha ims Gedichtssprache, in der Symbolische intensivitat sich merken lasst, ist durch eine Reise auf Feuer analysierbar. In diesem Artikel haben wir Erscheinungslage, Ort und Wichtigkeit des Feuers im Ahmet Ha irns Gedicht zu lösen versucht.

Schlüsselwörter: Ahmet Ha im, Sprache, Gedicht, Feuers, Bewusstsein, Unterbewusstsein

Giriş

Varlı mın sonsuz koruyucusu olan dil, sozun ete kemi e büründü ü bir bedendir. Bu beden, nice söz hükümdarlıkları kurmu ve ya atmı tır. iir dedilin ve sembollerin de erler kuyusundan kayna mını alan yüce, gizli bir hükümdarlıktır.

Ahmet Ha im, estetik açıdan iirlerini sembol tepcikleri üzerine kurmu tur, Evrenin bilinçd ı havuzunda ekillendirilen, gizli anlam katmanlarına sembol diyoruz. Fromm "*Sembol benli imizin d ı mını yansıtmaktadır. Sembolize etti i ey*

Ar. Gör., Fırat Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Elazı .
Mannara Üniversitesi Türkiyat Ara tırma ve Uygulama Merkezinin düzenlemi oldu u Uluslararası Gizli Diller Sempozyumunda tebli olarak sunulmu tur.

ise içimizde sekhdir. Sembol diliyle içimizdeki duygu/an sanki duyu imi gibi açıklayabiliriz." (Fromm;1990, 28) diyerek, sembolün nasıl bir olum süreci geçirerek insan olunun duygularına bir iaret feneri gibi aydınlık saçtığını görmekteyiz.

nsan, bilinçaltında olum turdu u evrenin sırlarını ate in yakıcı, aydınlatıcı ve temizleyici anlamlarıyla dı a vurmaya çalı ır. Böylece insan, iç dünyası ile dı dünyası arasına sembolik de erler düzeni kurar ve birlikteli iya atmaya çalı ır.

Ahmet Ha im, iirlerinde biçimlendirdi i ate i, bir element olmaktan çıkararak, içerisinde anlam kabarcıkları ile dolu ate ten bir nehre dönü türür. Anlam dönü tütümü ve benzetmeler, Ahmet Ha im'in kendi bilinçaltı dünyasını ele verdi i müddetçe ekillenir. Bir ate denizi olan bilinçaltı, Ha im'in iirlerinde devamlı hareket halindedir. Ate denizinin karanlık dili, her harekete geçi inde dile yeni ça n im de erleri kazandırarak onun kaygan ve gizli bir ça n im yuma ma dönü mesini sa lar. Yükselen ate , içerisinde dil, sır dolu bir yapıda kar ımıza çıkar. Ancak ate , ifade etti i yeni ve evrensel özelli inden hiçbir ey kaybetmez ve durmaksızın havanın sonsuz bo lu una kendi de erlerini kusar ve fısıldar.

Geli me

Ahmet Ha im ate i, iirlerinde dilin boynuna takılmış bir gerdanlı a dönü türür. Dilin kanı olan söz ve anlam, ate in ilahi pınltularıyla derinlerde olgunla arak dikey boyutta yükselir ve dikey boyutta yükselen bu hareketin durgunla arak yatay konuma geçmesiyle özneyi yakan yalnızlı a, özleme dönü ür. Her özlem, pe i sıra yanık bir sevdanın kokusunu getirir.

"Buseyle kilitlerimi a ızlar
Gözler neler eyler, neler i rab
Uçmakta bu ate li havada
Vuslat demi bir ku gibi, bitab"(a.g.e.; 100)1

mırsalarında ate in, havayı yakması ile istek, arzu, dürtü ve özlemlerin nasıl bir anlam derinli i olum turdu unu görmekteyiz. "Ate ve hava elementi aktivite ve "heveilik" le lli kilendinmi lerdir, çünkü yayı/mak ve yükselmek uzayda bir noktaya uzanmak isterler." (Arroya; 2000, 125) bundan dolayı vuslatın, sonsuz olarak, dikey boyutta yanıcı bir ekilde yükselmesini busenin, sıcak ve yakıcı olmasına ba layabiliriz. Ate , arzu ve dürtü ekinde insanda ortaya çıktı nda, gizlice havanın yüzünü yalayarak, kendini tatmin etmeye çalı ır. Çünkü arzu ve dürtü, ate i yükselten çalılıktır. aire göre, havanın yüzünü yalayan ve bir duda ın vermi oldu u mutluluk, ate in içkirile mesidir. Heyecan ve titremeye gözler derin ate denizlerinden yani ruhun ve bilincin gizlenmi oldu u karanlık denizin dibinden dikey ve yayılğan ı ıklar göndererek mutlulu un, arzu ve iste in yorgun

1) a.g.e: nci, Enginün- Zeynep, Kemana (1999), Ahmet Ha im'in Bütün iirleri. Dergah Yayınlan, İstanbul,

ku larını bu sonsuzluk denizi üzerinde uçurur, Ate ve hava ayrılmaz bir birliktelik serqilerler. Hava, ate ve ku sözcükleri dörtlü ün açar sözcükleridir. Yani sembolik olarak kullanılmı , içerisinde ate in tinini barındıran anahtar kelimelerdir. air, kendi iç dünyasının sonsuz bo lu unda olu an ve içi ate le dolu arzu istek ve dürtülerini, havada yükseklik kazanan bir ku a benzetir. Kuru ve sıcak bir hava, nesnelere yükseklik kazandırdı ı gibi; yorgunlu u ve tükerii i de beraberinde getirir. Böylece Ahmet Ha im, iirlerinde olu turdu u ate atmosferi ile "*dünyanın kaderini büyütürken (ate in) e Levinin kaderi üzerine dü ünerek) hayalci dili büyütür*"(Bachelard; 1999, 11). Havanın ate le yanması ile airin, içinde ya adı ı psikolojik durum; dikey boyutta bilinç ve bilinçaltı katmanlarında arzuyu ve iste i tetikleyen, besleyen ate ten bir ku görünümü kazanmaktadır.

Ate , bütün ili kilerde dölleyici erkek bir unsurdur. Ahmet Ha im'in iirlerinde ate , ça rı im gücü en yüksek olan, bir semboldür. Sulann üzerine uzanan ate , cinselli in bütün görüntülerini alacakaranlı a gömerek, görünen in altında görünmeyen, ça rı im yuvacıklan yaratır. Ahmet Ha im'in iirlerinde durmaksızın, hayal ikliminin kızilla aydınlatılması de i kenli in bir göstergesidir. Kızillık,geçici ve de i ken bir yapıya sahiptir. Tıpkı ate in ya am anı gibi anlık olarak de i ir. Ate in ve alevin havadaki süreklili i, ate in, alevin kıvraklı ina, de i imine ve nesnelere üzerine yansımaya ba lıdır. Yani ate , hiçbir zaman sabit bir görünüm benimsemeyen ancak; her maddenin merkezinde yer alan süreksizli in içinde sürekli yanan bir varlıktır. '*~te canlıdır. Duyarlı reilekslede dikeylili ini (erilli ini)güvence altına alır.*"(Bachelard; 1999, 50) ve etrafına bütün gücüyle hükmederek yayılır. Ate in ha metli yüzünün seyredilmesi, onu hissedene ve izleyene, ebedilik nefesini bah eder. Ahmet Ha im, "Merdiven" adlı iirinde ate in yayılğan ve yok edici gücünü öyle ifade eder:

"Sular sarardı .. yüzün perde perde solmakta

Kızıl havalan seyret ki ak am (1) olmakta ... " (a.g.e.; 91)

suların sararması ve yüzün perde perde solması, zamanın yutucu ve yayılğan yüzünün ate in kızillı a dönü mesine ba lıdır. Zaman, alevin kimyasını içten içe a mındır: çünkü zaman hep gücünün zirvesindedir. Ate , kızillı ı ile havanın eteklerine tutunur ve bütün makrokozmosu karanlı ın elinden kurtarmaya çalı ır. Kızillık,sembolik olarak ate i ça ırır. Ahmet Ha im, ate in rengi olan kızillık ile karanlı ın, insanı soysuzla tırmasına, insanı silmesine ba kaldırır.

Ate , airiri bilinçaltına ve bedensel görünümüne canlılık katan ilahi bir tanrıdır. nsan bilinçaltındaki gizli ate i ve bedenine hayat veren ate in a ırlı ını seyretti i müddetçe ya ayacak ve ebedile ecektir. nsanın varlı ına yüz çevirirneksizin, kar ılıksız bir ekilde tanndan çalınarak insan o lunun hizmetine verilen ate , bütün ha meti ve görünümüyle karanlı ın genzini yakan, ölümün so uk yüzüne canlılı ın sıcak korunu serpen, "*daha önceden bilinmeyen eyleri*

Arayışlar

ifade eden, canil olu umlar sezgisel fikirlerin açık bir anlatım ekli olarak" (Stevens;1999, 109) bir ba ka anlam boyutu kazanır.

Ahmet Ha im. ate in ruhunu ve renklerini sulann üzerine serpi tirerek ate ve su elementlerindeki zıtlann uyumunu ortaya koyar. Ate , suyun üzerinde eril bir yapıdadır. Su ise di il bir elementtir. Sembolik olarak erke i simgeleyen ate , di il yani rahim olana sıkı sıkıya ba lıdır. Suyu di ili ini kazandıran ate tir. Rahmin; koruyucu, besleyici ve do urgan olmasına kar ın ate yakıcı temizleyici ve dölleyici olarak, bütün de erleri kendi hükmüyle kızıla boyar. Ate gücün, kudretin ve tannın bir simgesi oldu u gibi, kötülü ün yıkıcılı ın ve ıstırabın da köükleyicisidir. Ate yükseldikçe, iktidarı eline alan hem can verici, hem can alıcı, hem de canlı olarak süreklili ini devam ettirendir.

Ate , karanlı ın içinde yanan, mana yükü ile dolu bir çift gözdür. O, etrafını kızılı a boyayan, yüce, kudretli bir varlıktır. Bu yüce ve kudretli varlı ın evrende çe itli görünümüleri vardır. Ate do ada ık, enerji, alev, kızılık, sıcaklık, beyazlık vb gibi kıyafetler giyerek varlık aleminde dola ır. Ahmet Ha im, iirlerinde ate in ve alevin göünümlerine, dilin sonsuz ça rı im yuma ı olan sembol elbisesini giydirerek, ate renkli sembollerin meydana getirdi i müzik orkestrasının tatlı na meleini duymayıZlve hisselnemizi sa lar.

Ahmet Ha im, iirlerinde ate i "*bireysel duyularının ötesinde kolektif bilinçdi inin mitik alanına ta ır.*" (Özcan; 2004, 176) ve gizli bir anlam görevi vererek onun ça rı im gücünden faydalanır. Yine "*Merdiven*" adlı iirde, ate in anlamlarını ifreleyerek, güçlü bir anlam iklimi yaratılmı tır.

"E ilmi arza, kanar, muttasıl kanar güller

Durur alev gibi dallarda kanlı bülbüller

Sular mı yandı? Neden tunca benziyor menner?" (a.g.e.; 91)

Mısralarının bütününe hükmeden ate ve ate in ça n im gücüdür. air, yo un bir ekilde ate in varlı mı güçlendirmek arzusuyla yanmaktadır. "kenar, gül, alev, kanlı, yandı, ve tunca" sözcükleri ile Ahmet Ha im, kendi mitik dünyasının göünümünü ate in dili ile bize anlatmaya çalı ır. Biz de bu mitik dünyanın "*gizli, bilinmez ve örtük alemin imkanlarını ke fetmek, sırlarını çözme*]" (Korkmaz; 2002, 263) için ate in dilini açarak, iirin ve airin ate le dolu ruhunu okuruz.

Ahmet Ha im, ate in dili ile kurumaya yüz tutmu , rüzgarda hiç durmaksızın yok olu un ıstırabına feryat eden yaprakların hazin hikayesini anlatır. Ölüm, dallarda sarararı yapraklar için yok edici ve de i tirid bir unsur konumundadır. Ate ise onu ölüme ta ıyan ilahi bir ta ıyıcıdır. Ancak varlı ı önceleyen onun canlılı ıdır. Ate , dallarda açan kanlı bir gül gibi, her yanı kendi renk uyumuna uydurur.

Ate in, suyu yutması, bütün maddelerin anlamlarını yitik sayması, alevin ve sonsuzlu un biti ini simgelemektedir. Suyun üzerinde yanan ate , insanın içi ile

79
dı 1, rüyası ile gerçe ini bir arada hannanlayıp gökyüzüne yani bilince yükselten bir konumdadır. Su ve ate , birbirine zıt batık bir görünüm sergilemektedir. Biz bu görünüme batık de erler yaratımı diyoruz. (Korkmaz; 2002, 289) Batık de erler, biçimi ve anlamı bulanıkla tıran ve de erler dizgesiri soyutlayan yeni görünüm birliktelikleri anlamına gelmektedir. Ate ve su iki batık de erdir. Birbirlerini bütünlerler ve birbirlerini yok ederler. Ancak ate , tansal gücünü kuıanarak, suyun üzerine kendi kura1larını ve hırçınılı nı yayar. Böylece kudretli ve hükmedici olan ate , zıtlıkların uyumunu sa layan bir vazife üstlenir. Sulanın yanması imkansızdır. Su, airiri bilinçaltı evrenidir. Oradaki yangın içsel ve gizli bir yangındır. air, böyle içsel bir görünümü bize ate in gözü ile göstermektedir.

Ahmet Ha im'in iirlerinde ate , bilinç ve bilinçaltı koridorlarında durmaksızın yatay ve dikey sıçramalar yaparak yata mını de i tiren ve geçti i kanal ve yataklara kendi kimli ini i leyen gizemli bir ı ıktır. Ahmet Ha im, arzuladı ı evrenin görünümünü, gizli ate ile ruha yüceltir. Yüceltilen ruh, ate in dipte yanması ile yitik cennetlerini özgür sokaklarında ate ten güllere, yapraklara, sulara, mermerlere ve dallara dönü ür. Bu dönü üm, airin bilinçaltından yüzeye çıkarak çevreden muhite, muhitten evrene yayılır ve ate , dilin kanı haline gelir.

Bilinç, bir ate yuma ıdır. Her eye hükmetmeye ça lı r. Bunun kar ısında ruh durgun ve saf bir vaziyettedir. Ate in hırçınılı ı, ruhun derinli i ile söner. Ahmet Ha im, bunu " *Pulti'* adlı iirinde öyle ifade etmektedir.

"Ate gibi bir nehir akıyordu
Ruhumla o ruhun arasından.
Bahsetti, derinden ona halim
A kın bu umulffiaz yarasından." (a.g.e.; 94)

Ate in, bir nehir gibi sürekli de i ken bir ekilde akması ate in yapısından kaynaklanır. airimiz burada, ate in ça nşım gücünü kullanarak su ve ate in süreklili inden ve akıcılı ndan bahsetmektedir. Su, bilinçaltında kendi arkısını söylerken; ate , her eyiri merkeziride oldu u için helezonlar çizerek bilinçaltının ve suyun merkezine çekilir. Her suyun ve her damlanın özünde ate gizli olarak yaşatmaktadır. Bachelard, bunu öyle ifade ediyor: '*~te , yerçekiminin hep kar ısmdadır ve ona ba ımlı de ildir; do adaki her ey, Ate 'in cisimler üzerindeki etkisinden dolayı sürekli bir geli me ve daralma salmumu içerisindedir ve cisimler a ırlıklanndan ve parçalanmı birbirini tutmasmdan dolayı ate in etkisine kar ı koyarlar.*'(Bachelard;1999.50). Su da bütün benli i ile kendi moleküllerine tutunarak ate in dikeyli ine kar ın, yatay bir görünüm sergiler. Bu yataylık, airin bilinç ve bilinçaltındaki semboller dünyasının birbiri ile geçi ken yapıda oldu unu göstermektedir.

"Ate gibi bir nehir akıyordu
Ruhumla o ruhun arasından" (a.g.e.; 94)

mısralanda ate ; heyecan verici, yakıcı, kurutucu, nemlendirici ve ileti im kurucu bir özelli e sahiptir. Nitekim varlı ın en önemli üç unsurundan biriolan (ruh-can-beden) ruh, ate in kıvrak ve sıçramalı hareketleri kar ısında bir ileti im vazifesi i levi görür. Ahmet Ha im bu dizelerde, kendi bilinçaltında yaratımı oldu u ate ten nehir ile ruhla bilinçaltını ve bilinçaltı ile bilinci birbirine ba layarak saf ve yakıcı Ileti im a ını kurar.

Göktürkler'de, "*ate le, kötü ruhlar kovulmekte, yani ate büyü unsuru olarak kullanılmaktadır. Ate i kutsal ve kötü ruhlardan temizleyici olarak kabul etmekte"dirler* (Çoruhlu; 2002, 50). Ahmet Ha im de kendi olu turdu u psi ik dünyanın safı ını, temizli i simgeleyen ate i, bilinçaltını anndırmak ve iir diline ate ten olu an bir kıvraklık kazandırmak için kullanır. Böylece ate , kızıl bir nehir gibi akar, ruhların sırlarını giderici unsur olarak ortaya çıkar. A kın onulmaz yarası, içten içe yanan gizli bir hastalıktır. Eski inançlara göre yara da lanarak mikroplardan arındılmaktadır. airimiz de ate in ça n ım gücünü kullanarak, a kın bütün ıstıraplarını ve onulmazlıklarını ate ten bir nehirüzerinde yüzdürmektedir. Bu yönüyle ate , bütün dertlerin ve hastalıkların derinliklerinde yanan ve ısının kayna ı olan ilahi bir dert gidericili i sembolize etmektedir. airimiz, ate in bu özelli inden hareket ederek a k ate ini suyun kıvrak ve do urucu kollarına bırakmaktadır. Su, yani bilinçaltı, gizliden gizliye durmaksızın, sevgiye ve a ka gebe kalır. Ancak ate le dolu olan nehir, airin bilinçaltında olu turmu oldu u a k meclisinin etrafını saran zararsız tetikleyici bir ıktır. eyh Galib "*Hüsn . A II'* adlı eserinde öyle ifade etmektedir.

"OLSihre mahall idi nar!-liç sahile edemezdi azar."

"Ate o büyücünün meydana geldi i yerdı, amma, kıyıya etrafına hiç zarar dokunmazdı." (Do an; 2003, 38)

Her insan, içinde bir canlılık ate i yakar. Ate , uurun kendisi ve vücudun ya am simgesidir. Bu özellik, Yaratıcı tarafından ya arının sembolü olarak içimize gizlenmiştir. A k ise canlı olan bütün varlıkların dünyaya geli inin tek amacıdır. A k, bir gönlün derinli inde yandı ında alevleri derin anafolar çizerek insanı, insanı yetilerin üzerinde yeniden var eder. A kın büyüklü ü içteki ate in ne kadar derin ve yakıcı oldu una ba lıdır. Yani ate , a kın ayrılmaz bir parçasıdır. Onu büyüten, onu yücelten ate in hüküm gücüdür. Ate , sürekli a k ı ça ıran bir semboldür. Ahmet Ha im de bu ilkeden yola çıkarak özledi i, arzuladı ı her eyi suyun üzerinde taçlandırarak, alevin kudretli yapısıyla olgunla tır. Ahmet Ha im, olgunla tırma ve yüceltme i ini bilinç ve bilinçaltı yuvalarında yapar. Çünkü "*bilinçdi irun mekan dı ı ve zaman dı ı bir*" (Jung; 2003, 73) yapıya sahip olması ate in zamansız ve mekansız bir sembololmasından kaynaklanır. Böylece Ahmet Ha im, iiri zamanın elinden alarak onu durmaksızın yanan ya arn havuzunda ya atmaktadır. Ate , bu havuzda aktif haldedir. Ancak onun aktifli i gizlidir ve bireyin benlik hissini geli tirmektedir. Ate , gizli olarak bütün insanlı ın evrensel

S1

benli inde aktif olarak kıvılcımlar saçan ve yükselen evrensel bir semboldür. Evrensel benlik ate in dilini kendi mekan ve zamansal düzenine göre ifrelendirir. Bireysel benlikte en dü ük seviyede yani saf ve düttüsel olan ate , egoyu temsil ederken; yaratıcı ve de i tirici özelli i ile yükselerek tanrısal bir simyaya bürünür. Dönü üm ve de i im esnasında gizli olan ate , uurun en karanlık noktasından yükselerek kafatasının üst noktasından kıvrımlar çizerek panidamaya ba lar ve böylece ruhsal bir de i im ve dönü üm gerçekleştirir.

Ahmet Ha im, iirlerinde dip noktayı kaygan bir zemin üzerine "su, kan, yaprak ve hava" gibi elementlerin üzerine oturtmaktadır. Tedirgin ve kaygan olan zemin hareketi de i imi beraberinde getirerek, pisi ik alanlarda hareketlili i sürekli hale getirir. Yine Ahmet Ha im'in "Ba mi" adlı iirinde geçen u mısralar ate in, derinliklerin gizli prensi oldu unu bizlere göstermektedir.

"Ürkerim kendi hayalatımdan
Sanki kandır aka ırından akıyor..
Bir kızılçehrede ate gözler
Bana güya ki içimden bakıyor." (a.g.e., %)

air, kendi fiziki görünümünü anlattı ı bu dörtlükte, ate in kusursuz bütünleyicisi olan kelimeleri seçerek ate in anlamını genişletmiştir. Ahmet Ha im, kendini ate in iklimine uygun olarak hayal etmekte ve ate in dili ile anlatmaktadır. çteki ate , ki inin kendisidir. nsanın varlı ını ürkün, ona zıt görünüm ve biçimler kazandıran içteki yanan, yıkıcı ate in sancılanndan kaynaklanır. Hastalıklı bir görünüm çizen air, gizli ve derinlerdeki ate i, göz çukurlanndan çıkarak bütün ıstıraplarını görünür hale getirmektedir. Ate , içteki ıstırapların dı arıda görülen sessiz ç lı ıdır. Bu da bize gösteriyor ki ate , canlılık, ne e; korku, ıstırap, acizlik ve yıkıcılı ındili ile konu an bir semboldür.

Ahmet Ha im, ate in insanı nasıl aciz ve savunmasız bıraktı ını, masumlu unu yitiren tannın nasıl bir bedeni cehenneme dönü türdü ünü ate in dili ile gizliden gizliye bize aktanır. Nitekim, insanın içindeki gizli ate , aç ı a çıkmak isteyen bütün içgüdülerin ve arzuların, soluksuz arzulanıdır. Ahmet Ha im içindeki ıstırap ate ini, acımasızca ortaya çıkararak, içteki gizli ate i, fiziksel olarak cehennemle bir boyuta ta ır. Cehennemle en ate , insanın dı dünyaya açılan e i i olan dili ve gözü ile dı anya yansır. De di i, dokundu u her eyi eriterek, tıpkı içteki yanan evren gibi boyutsuz hale getirir.

Ahmet Ha im bir ate airidir. iirlerinde ate yüce ve de i tirici bir gücün simgesidir. Bütün hareketleri içerden dı arıya, dı ardan içeriye dönük olan ate Ahmet Ha im'in, kurmu oldu u mikrokozmos ve -makrokozmosun karanlık yönlerini ortaya çıkarmamızda bize yardımcı olmaktadır. airiri olu turdu u renk ve ate sembolü "Kimli in temel belirleyicisi olan dil aracılı ı ile varlı ını korumsktd' (Korkmaz; 2004, 153) bilinç ve bilinçaltı evreninin yüzüne yeni anlam

de erleri yüklemektedir. Ate çe itli seviyelerde birçok anlama gelecek anahtar bir i arettir. Ahmet Ha im de iirlerinde ate i kızılı ın, aydınlı ın, de iimin dönü ümün ve gizlili insimgesi olarak ifrelendirmi tir.

Ahmet Ha im ate in dili ile gizleyerek açıklar, açıklayarak gizler. ürlerinde ate , bloklar halinde ilerleyen gizli ve ezoterik yapısı ile okuyucuyu durmadan yanan bilinç ve bilincin katmanlarında dola tırmaktadır.

"Yann duda ından getirilmi
Bir katre alevdir bu karanfil,
Ruhun acısından bunu bildi" (a.g.e. 97)

iir, evrenin bir katresinde ate in yakıcı düzenini mükemmel bir ritim ve anlam bütünlü ü içerisinde yakarak ruhsal bütünlü e ula mayı ba armı tır.

Dilin içerisinde gizli ve ifrelenmi anlam tepecikleri olu turan ate sembolü, iirin ate ten bir kaleye dönü mesini sa lamaktadır. Bu kale, Ahmet Ha im'in iirlerinde kendini a kın bir ekilde gizliden gizliye do uran ço altan bir görünümüdür. Ate onun iirlerinde kızıl bir yaratıktır.

Ahmet Ha im, insanlı ın en eski arketiplerinden biri olan ate i iirlerinde sık sık kullanarak kendi kozmos alemini ate in anlam tepecikleri ile yeniden yaratmaya çalı maktadır. Nitekim ate ve su (bilinç-bilinçaltı) bütünlü ünü zıtların uyumlu birlikteli i ekinde ortaya koymakta ve suyu eri! olan ate in yeni anlam kabarcıklarına gebe bırakmaktadır.

Ahmet Ha im'in iirlerinde ate ; yakıcı bir göz, usulca akan bir nehir, kızıl bir göl, alevden bir yaprak olarak anlam geni lemesine ve ifrelenmesine yardımcı olur.

Ate , Ahmet Ha im'in iirlerinde havanın yumu ak yüzünü yalayan ilahi bir pınlıdır. Kırmızılık, ve kızılık onun ya am alanında görülen renklerdir. Ahmet Ha im, ate in renkli dilini kullanarak mevcut olan metalar dünyasını yeniden anlam katmanlarında eritmi tir. Ate , dil deryasının üzerinde yüzen ipekten yumu ak, acı bir iksirdir. Ha im, bu iksirin sırlarını dil aracılı ıyla insanlann kula ını fısıldayan bir ate airidir. Onun ate i sıcak ve hüzün vericidir.

Ahmet Ha im'in iirlerinde ate in dili, derin ve sembolik açılımlarla ço alır ve kendine özgü sisli bir anlam evreni olu turur. Kızılırsı, sıcak, yakıcı, kıvrak olan bu yeni iklim "*Oidipus*" karma asının ya adı ı yalnızlık evrendir. Ate , gökyüzünün bo lu undan yere usulca süzülen bir tannı simgelemektedir. Bu tann, Ahmet Ha im'in bilinç-bilinçaltı katmanlarından ortaya çıkan airin ruhundan ba ka bir ey de ildir.

Sonuç olarak Ahmet Ha im, kendi iir evrenini ate imgesiyle kuran bir airdir. Onun iirlerinde ate , a kın ve özlemin simgesi oldu u gibi; akı kanlı ıyla insanlı ın kendi kökeniyle (etymon spiritiüel) uyumunu sa layan bir nehirdir.

Kaynakça

- Arroyo, Stephen (2000), Astroloji, Psikoloji ve Dört Element (Çev.: Barı lhan) lhan Yayınevi. stanbul
- Bachelard, Gastorı (1999), Ate in T n Çözümlemesi (Çev.: Nail Bczel), Öteki Matbaası, Ankara.
- '~' (1999), Bir Kandilin Alevi (Çev: Fahrettin Arslan), Yeditepe Kitapları, stanbul.
- Çoruhlu.Ya ar (2002), Türk Mitolojisinin Anahtarı. Kebalcı Yayınevi, İstanbul.
- Enqinün, nci-Kerman, Zeynep (1999), Alırnet Ha im'in Bütün iirleri. Dergah Yayınlan İstanbul.
- Fromm, [rich (1990). Rüyalar Masallar Mitoslar (Çcv.: Aydın Antan-Kaarı H. Okten) Arıtan Yayınevi. stanbuL.
- Guerion, Rene (2001), Yatay ve Dikey Boyutlarm Sembolizmi (Çev.: Fevzi Topaço lu) stanbul: nsan Yayınları,
- Jung, Carl Gustov (2003), Dört Arketip (Çev.: Zchra Aksu Yılmazer), Metis Yayınlan, stanbuL.
- Korkmaz, Ramazan (2002), karos'un Yeni Yüzü, Akça Yayınları, Ankara.
- ' (2004), Aytmatov Anlatılarda Ötekile me Sorunu ve Dönü zlekleri, Türksoy Yayıncılık Ankara.
- Nur Do an, Muhammet (2002), Hüsn . A k, Ötükeri Ne riyat, İstanbul.
- Özcan, Tank. "Denizin Çarısı", *Türk Dili Dergisi*, A ustos 2004, S. 632. 174-178 S. Arıkara.
- Stevers. Arıtony (1999). Jung (Çcv.: Ayda Çayır), Kaknüs Yayınları, stanbul.

Özet: Ahmet Ha im iirlerinde serbollerin diliyle konu an bir aıdır. Ha im, kendi bilinç ve bilinçaltı katmanlarını ate in farklı görüntüleriyle dilin dünyasına ta ır Bu dil içerisinde, ate in gizini, sıcaklı nı barındır.

Sembolik yo unlu tın fark edildi i Ahmet Ha im'in iir dili, ate üzerine yapılacak bir yolculukla çözümlenebilir. Biz bu makalernizle Ahmet Ha im'in iirinde ate in görüntü seviyeleri, yerini ve önemini çözümlerneye çalı tık.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Ha im, dil, iir, ate , bilinç, bilinçaltı,